

Blaquerna i el beat Ramon Llull

Fra Valentí Serra de Manresa, Arxiver dels caputxins

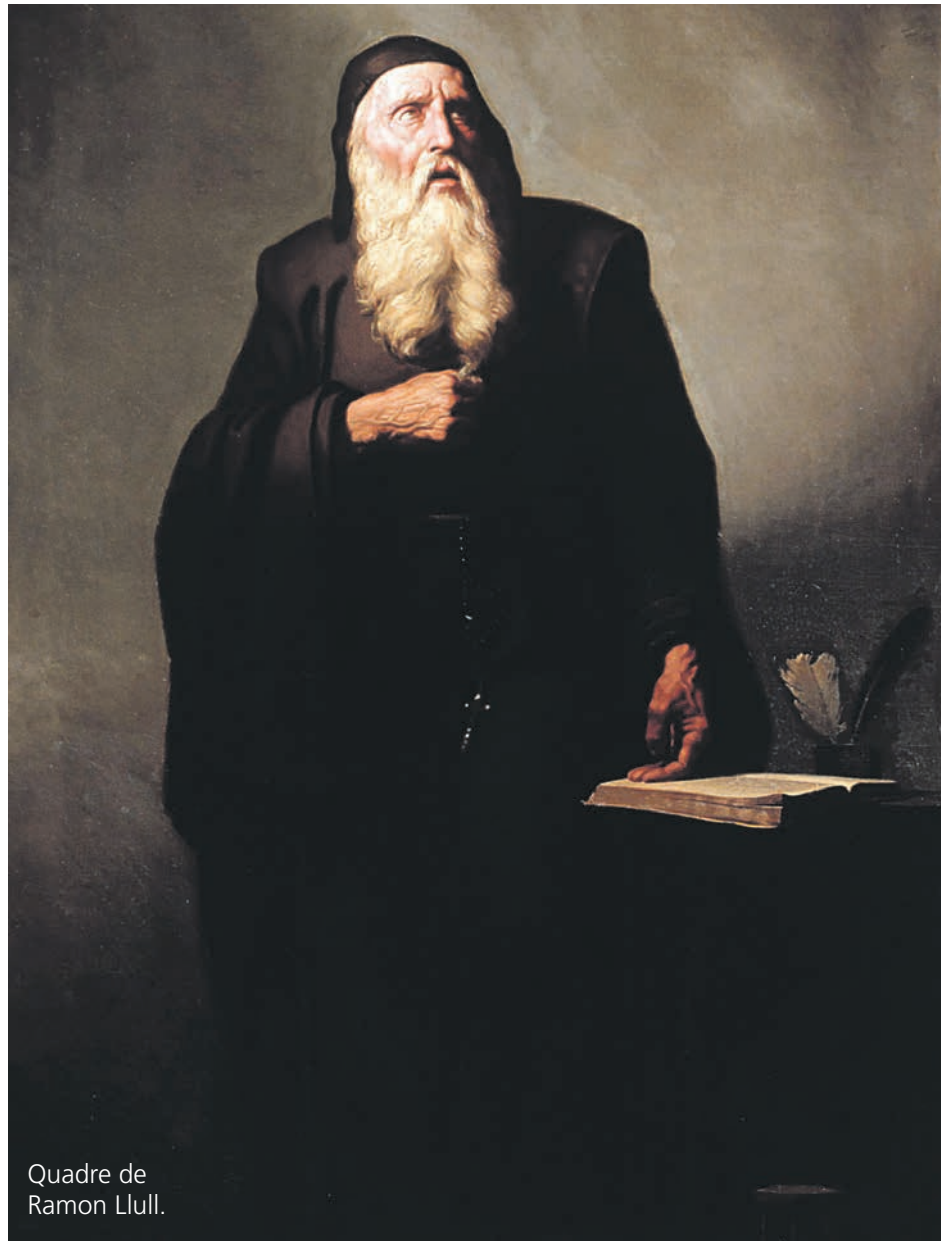
Ramon Llull és un dels més destacats i principals escriptors en llengua catalana, elogiosament qualificat com el Doctor Il·luminat i, també, com el Doctor Arcangèlic.

La família Llull sembla que procedia de Sant Andreu de Llavaneres i de Barcelona, i durant el temps de la reconquesta s'establí a Mallorca. En l'autobiografia que Ramon Llull redactà l'any 1311, explica el seu procés de conversió a partir d'unes aparicions de Jesús crucificat tingudes l'any 1263 que li feren sentir el zel de propagar la fe cristiana entre els mahometans.

L'afany missioner per a la conversió dels musulmans motivà que Ramon Llull adquirís un esclau sarraí per tal que li ensenyés la llengua àrab. Amb el bagatge d'un bon coneixement de la llengua i cultura islàmica, Llull anà de campanya missional el 1293 a Tunisi i el 1307 anà a Bugia. En aquesta segona campanya les prèdiques que pronuncià li provocaren unes vexacions tan grans, que constituïren un veritable martiri. L'any 1313 Ramon Llull féu encara una altra campanya missionera i s'adreçà a Tunis, on fou apedregat, havent de retornar, malferit, a Palma de Mallorca. En aquesta població balear rebé sepultura al convent dels framenors, on hi ha les seves restes.

A Ramon Llull, des d'antic se li ha donat el culte de màrtir i ha comptat amb diverses dates de celebració litúrgica, essent la més comuna el 27 de novembre, tot i que el calendari seràfic o franciscà la situa el 30 de juny.

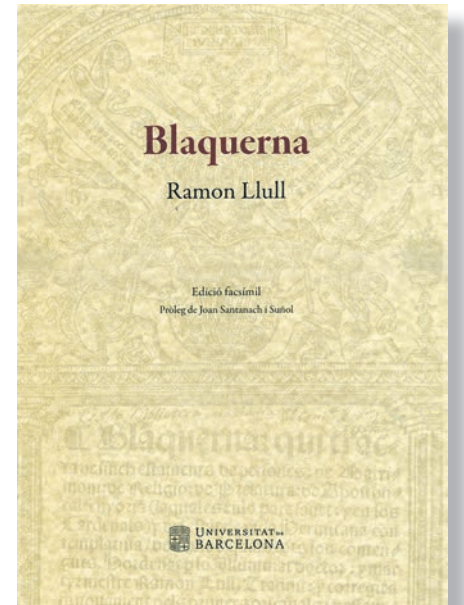
L'afany de Ramon Llull per trobar la veritat (amb una intensa experiència eremítica a Randa els anys 1269-1274:

Quadre de Ramon Llull.

«L'obra explica el projecte de reforma completa de l'Església somiada per Llull, sobretot quan Blaquerna serà escollit Papa»

l'ermità pietós *pii eremita*, tal com diuen les fonts) juntament amb el seu interès pel coneixement científic i astronòmic (és l'autor del cèlebre tractat titulat *Arbre de sciència* de l'any 1295), són dos aspectes que han tingut una llarga pervivència. Travessant els segles, l'any 1875, segurament per aquests motius, el creador del *Calendari de l'Ermità*, Antoni M. Morera i Colom, volgué atribuir-ne l'autoria a

«Blaquerna», edició facsímil. Pròleg de Joan Santanach.

l'astrònom *fra Ramon, l'ermità dels Pirineus*, un nom, fra Ramon, de clar ressò i interessos lul·lians...

Per tal de commemorar l'any lul·lià, de les diverses iniciatives promogudes, cal destacar la publicació de l'acurada edició facsímil d'un dels clàssics de la literatura mundial, el *Romanç d'Evast e Blaquerna* (que Llull acabà de redactar a Montpeller l'any 1283). S'ha editat a cura de Joan Santanach sota el guiatge del servei de publicacions de la Universitat de Barcelona, que han volgut reproduir l'edició valenciana del 1521 (impulsada pels preveres lul·listes Joan Bonllavi i Gregori Genovart) escollint el bell exemplar que hi ha a la sala de reserva de la Biblioteca Universitària, procedent de la Biblioteca Mariana del convent de Sant Francesc de Barcelona. L'obra explica, a través dels distints estaments pels qual passa Blaquerna, el protagonista, el projecte de reforma completa de l'Església somiada per Llull, sobretot quan Blaquerna serà escollit Papa per tal de regir la seu de Pere.

Abecedari lul·lià

ORACIÓ

L'oració i la contemplació de les virtuts divines és una de les dimensions fonamentals de l'Art de Llull i la finalitat darrera de pràcticament tota la seva obra. A l'*Art de fer e sobre qüestions* (1294-1295) Llull escriu que l'oració és «veynança de Déu e d'home» i, evidentment, no pot existir cap bé més gran que ser a prop de Déu. Blaquerna, l'heroi lul·lià de la novel·la que du el seu nom (1276-1283), és conscient d'aquesta llei i el seu únic desig és convertir-se en ermità per pregar i contemplar Déu sense cap mena de trava. Malgrat que les seves aventures el desvien contínuament d'aquesta aspiració,

Blaquerna és capaç, fins i tot, deimitir del papat per dur a la pràctica el seu somni. El cinquè i darrer llibre de la novel·la està centrat a exposar com Blaquerna prega i contempla Déu. El *Llibre d'amic i Amat* i l'anomenat «Art de contemplació» són fruit de l'experiència meditativa i contemplativa del protagonista: «Blaquerna estava en oració e considerava la manera segons la qual contemplava Déu i les seves virtuts.» A l'inici del llibre el narrador explica la rutina diària de l'ermità Blaquerna, que malgrat la quantitat d'hores que dedica a la pregària, no té ni de bon tros un caràcter ascètic.

Per a Llull el més important és arribar a contemplar la divinitat i les seves virtuts per elles mateixes. Que Déu sigui i que la creació existeixi gràcies a Déu és, de per si, un fet suficientment extraordinari per saciar l'ànima humana. L'oració i la contemplació més altes són les que situen al centre, no pas les necessitats personals de cadascú, sinó Déu: «Car Deus és pus bo que tot quant és, ama més Déu per la sua bontat que per lo teu bé» (*Mil proverbis*, 1302). Ara, això no vol dir que l'home no hagi d'adreçar les seves súpriques a Déu, ans al contrari. Als *Proverbis de Ramon* (1296) Llull diu que l'oració

«és demanda que hom fa a Déu» i aconsella el lector que demani «a Déu que et do i que et perdó». Tot i així, Llull també adverteix als *Mil proverbis* que «si ets en pecat, no faces oració sens contricció». En canvi, al capítol 55 del *Blaquerna* es descriu un tipus diferent d'oració, el que avui anomenariem *discerniment*. Blaquerna ha de decidir si accepta els precs dels monjos d'un monestir, que li demanen que entri a la comunitat, o si prossegueix el seu camí solitari. Per prendre la decisió, el protagonista prega Déu que l'il·lumini i que li mostri amb quines obres pot servir millor les set virtuts.

Francesc Tous Prieto

Membre del Centre de Documentació Ramon Llull de la Universitat de Barcelona